

● درس هشتم:

دفاع از میهن

■ اهداف

- ۱- پرورش روحیه میهن دوستی و گرایش به دفاع از عزت وطن
- ۲- آشنایی با صفت پایداری و مفهوم ادب مقاومت
- ۳- تقویت مهارت خواندن و رعایت لحن و آهنگ متن
- ۴- گسترش شبکه واژگان با ساخت کلمات جدید از طریق ترکیب واژگان
- ۵- ایجاد علاقه مندی به حفظ شعر و خواندن اشعار مختلف
- ۶- تقویت درک مثل و علاقه مندی به مطالعه ضرب المثل ها
- ۷- تقویت توانایی خوش نویسی و خط تحریری
- ۸- آشنایی بیشتر با نمادهای ملی کشور ایران (مفاخر فرهنگی، شهیدان، پرچم، سرود و...)
- ۹- تقویت مهارت نوشتاری (نگارش)، نوشتن متن زیبا با توجه به حس شنوایی و شرح حال نویسی

■ آموزش

■ جلسهٔ اوّل	
آموزش درس	۵۰ دقیقه

روش پیشنهادی تدریس

روش مشارکتی ساده و واحد کار و نقّالی (قصّه گویی). دانش‌آموزان به گروه‌های چند نفره تقسیم می‌شوند. ابتدا یکی از اعضای گروه، داستان درس را برای هم گروهی‌های خود می‌خواند. سپس در مورد داستان درس با هم گفت‌وگو می‌کنند و تصمیم می‌گیرند که چه صحنه‌هایی از درس را به صورت نقّاشی نشان دهند. نقّاشی‌ها را می‌کشند و از میان خود، فردی را برای قصّه‌گویی به صورت نقّالی انتخاب می‌کنند. دیگر اعضای گروه در نصب نقّاشی‌ها بر روی تخته و سایر موارد به او کمک می‌کنند.

این کار در گروه‌های مختلف و با نقّاشی صحنه‌های متفاوتی از داستان به صورت نقّالی در کلاس انجام می‌شود.

می‌توان کار گروه‌بندی و نقّاشی را در یک جلسه انجام داد و جلسهٔ بعد گروه‌ها به قصّه‌گویی (نقّالی) از روی تصاویر بپردازند. در نهایت بعد از گزارش گروه‌ها، سوالاتی از طرف دانش‌آموزان مطرح می‌شود و گروه‌ها در آن زمینه به بحث و پاسخ‌گویی می‌پردازند.

■ جلسهٔ دوم	
۱- درک متن	۲۵ دقیقه
۲- واژه‌آموزی	۲۵ دقیقه

درک متن

با توجه به مطالبی که در دروس گذشته آمده است.

واژه‌آموزی

در این درس، یکی دیگر از روش‌های ساخت واژه در زبان فارسی آموخته می‌شود؛ ساخت واژه مرکب «واژه + دوست» مانند: میهن دوست. برای تثبیت یادگیری، یک بار واژه‌ها را روی تخته بنویسید و دانش‌آموزان همه با هم آنها را بخوانند. سپس واژه‌هایی را که با این ساخت همخوانی دارند، جدا کرده، طبقه‌بندی کنند؛ یعنی از طریق فراوانی و تکرار یک ساخت، دانش‌آموزان آن را فرامی‌گیرند و تلاش خواهند کرد خود نیز بر پایه آن ساخت، دست به تولید بزنند. بدین ترتیب، یکی از راه‌های واژه‌سازی (واژه + دوست) آموزش داده می‌شود.

■ جلسه سوم	
۱- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه
۲- فعالیت‌های نوشتاری (۱)	۲۵ دقیقه

تمرین خواندن

با توجه به لحن و آهنگ مناسب، متن خوانده می‌شود.

فعالیت‌های نوشتاری (۱)

به کمک مطالب قبلی و بهره‌گیری از خلاقیت خود در آموزش، مطالب این جلسه را تنظیم، برنامه ریزی و اجرا نمایید.

■ جلسه چهارم	
۱- خواندن با لحن	۲۵ دقیقه
۲- فعالیت‌های نوشتاری (۲)	۲۵ دقیقه

در هر دو زمینه، پیش از این مطالب سودمندی ارائه شده است. به کمک مطالب قبلی و بهره‌گیری از خلاقیت خود در آموزش، مطالب این جلسه ارائه شود.

■ جلسه پنجم	
۱- تمرین خواندن	۲۰ دقیقه
۲- املا	۳۰ دقیقه

تمرین خواندن

قبلاً در این زمینه مطالب لازم ارائه شده است.

املا : املا به خود

هر دانش‌آموز بعد از اینکه یک‌بار از روی متن خواند، کتاب را می‌بندد و هر جمله‌ای را که به خاطر آورد، روی برگه می‌نویسد. تصحیح املا نیز توسط خود دانش‌آموز خواهد بود؛ بدین ترتیب که کتاب را باز کرده، با مراجعه به کتاب، غلط‌های املائی را اصلاح می‌کند. این کار، چندین فایده دارد :

- تقویت حافظه کوتاه مدت
- پرورش حافظه دیداری
- تقویت دقت و تمرکز بیشتر در متن
- تمرین، بازآموزی و دست‌ورزی در نوشتن و تصحیح املا

■ جلسه ششم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری (۳)	۲۰ دقیقه
۲- ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۳۰ دقیقه

فعالیت‌های نوشتاری (۳): تمرین خوشنویسی صفحه هنر و سرگرمی ارزشیابی از فعالیت‌های درس: ارزشیابی شفاهی (پرسش و پاسخ با استفاده از جعبه کارت‌های پرسش شفاهی).

هر دانش‌آموز از داخل جعبه، یک کارت را تصادفی بیرون می‌آورد، پرسش روی آن را با صدای بلند می‌خواند و سپس به آن پاسخ می‌گوید. نقش معلم، نظارت و هدایت می‌باشد.

■ جلسه هفتم	
فعالیت‌های نوشتاری (۴): نگارش	۵۰ دقیقه

فعالیت نوشتاری این درس، مربوط به «شرح حال نویسی» است. یکی از فنونی که می‌تواند به ما در تقویت مهارت نوشتن، کمک کند، شرح حال نویسی است. شرح حال، گزارشی است که فرد به‌طور کتبی درباره زندگی خود یا دیگران می‌نویسد. این گزارش ممکن است مربوط به گذشته، حال یا آینده باشد؛ درباره گذشته، مانند تجربیات دوران طفولیت یا دوران دبستان، در مورد حال، مانند مطالبی مربوط به علائق و خصوصیات خود، و درباره آینده مانند طرح ریزی مربوط به شغل و چگونگی کسب

درآمد و گذراندن زندگی در آینده.

یکی از ویژگی‌های سودمند شرح حال‌نویسی آن است که انسان در مورد خود به تفکر و بررسی می‌پردازد و توانایی بیشتری در خودشناسی به دست می‌آورد. این اطلاعات، می‌تواند در شناخت حالت‌های عاطفی، نگرش‌ها و سایر خصوصیات شخصی، به ما کمک کند.

در شرح حال‌نویسی‌ها، دانش‌آموزان مطالبی در مورد وضع خانوادگی، فرهنگی، اجتماعی یا خاطرات خود از مدرسه می‌نویسند. گاهی اوقات، دانش‌آموزان نامه‌هایی به مشاوران مدرسه خود می‌نویسند و در این نامه‌ها درباره خود، مطالبی مطرح می‌کنند. این گونه نامه‌ها را هم می‌توان یک نوع شرح حال‌نویسی، به شمار آورد.

توجه: در شرح حال‌نویسی اگرچه هدف ما پرورش توانایی نوشتن در دانش‌آموزان است، اما نباید از این ظرفیت غفلت کنیم که این کار، اندیشیدن دانش‌آموز درباره خود و فرصتی برای خودشناسی است. بنابراین، باید موقعیت‌هایی فراهم کنیم که در دانش‌آموز، انگیزه و محرکی برای نوشتن شرح حال و گفتن از خفیات خود، ایجاد شود. به همین سبب، شرح حال‌نویسی، در شناخت جنبه‌های نهانی شخصیت، احساس‌ها، امیدها و آرزوهای دانش‌آموزان کمک می‌کند. البته نوشتن از دنیای درون و نهانی‌ها، کار چندان ساده‌ای نیست و ما انتظار نداریم دانش‌آموزان پایه پنجم چنین نوشته‌هایی تولید کنند؛ اما همین که فضایی برای فکر کردن درباره خود، توانایی‌ها و عادات رفتاری و واقعی ایجاد شود و افراد بکوشند خود یا دیگران را به‌طور واقعی، معرفی کنند، گامی مفید و مؤثر است.

■ جلسه هشتم	
۵۰ دقیقه	فعالیت‌های نوشتاری (۵)

- در فعالیت‌های «هنر و سرگرمی»، همچنان که قبلاً گفتیم، هدف‌های زیر، دنبال می‌شود :
- ایجاد فضای بانشاط برای یادگیری
 - فرصتی برای بازآموزی و یادبازی آموخته‌ها
 - جمع‌بندی محتوایی و سازماندهی ذهنی

■ جلسه نهم	
بخوان و بیندیش	۵۰ دقیقه

برای آموزش «بخوان و بیندیش» به مطالبی که در فصل اول بیان شد، مراجعه کنید.

■ جلسه دهم	
۱- املا	۲۵ دقیقه
۲- حکایت وطن دوستی	۲۵ دقیقه

پیش از این گفته شد که توجه به ضرب المثل‌ها در فارسی پنجم از اهداف اصلی است و در تقویت درک متن و کشف روابط معنایی بسیار اهمیت دارد. به کمک مطالب قبلی و بهره‌گیری از خلاقیت خود در آموزش، مطالب این جلسه ارائه شود.